

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA PRIORITĂȚILE TINERILOR ÎN CONTEXTUL ALEGERILOR PARLAMENTARE DIN 2019

Consiliul Național al Tineretului din Moldova și a Grupul de Advocacy „Tineret”

PREVEDERI GENERALE

Consiliul Național al Tineretului din Moldova (în continuare CNTM), este organizația-umbrelă, care cuprinde 61 de organizații de tineret din țară. CNTM reprezintă opinia organizațiilor de tineret și promovează participarea activă a tinerilor în toate procesele de luare a deciziilor la nivel local și național.

Grupul de Advocacy „Tineret” este format din 32 de organizații de tineret și este consolidat de către Consiliul Național al Tineretului din Moldova, cu suportul Fundației Est-Europene, în cadrul proiectului „Inițiativa comună a șanselor egale pentru tineri”. Acesta se întrunește periodic pentru a efectua monitorizarea, cartarea, elaborarea și înaintarea amendamentelor la politicile publice pentru tineret.

În contextul politic, social și economic din țară, organizațiile-membre își expun îngrijorarea privind situația tinerilor în Republica Moldova și nivelul de respectare a drepturilor acestora.

În acest sens, CNTM vine cu un set de recomandări privind respectarea dreptului la muncă și nediscriminare, dreptul la participare, dreptul la educație și dezvoltare personală, dreptul la servicii sociale și medicale prietenoase tinerilor.

Pornind de la prevederile art. 1 alin.(1) al Constituției care declară că „Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Analizând schimbările produse în ultima perioadă în sectorul de tineret (care au stagnat dezvoltarea sectorului), cum ar fi: modificarea Legii cu privire la tineret, comasarea Ministerului Tineretului și Sportului cu alte 2 ministere în cadrul reformării guvernului și tergiversarea instituirii Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret.

Constatând faptul că Republica Moldova se confruntă cu un nivel redus al participării tinerilor la ultimele alegeri electorale și înregistrează un nivel scăzut de reprezentare a tinerilor atât la nivel național, în Parlamentul Republicii Moldova, cât și la nivel local, în cadrul consiliilor raionale și locale. Mai mult ca atât, schimbarea sistemului electoral și trecerea la cel mixt ar putea, în consecință, limita participarea tinerilor în procesul electoral, aceasta manifestându-se, atât prin participarea nemijlocită la vot a acestora, cât și asupra prezenței tinerilor în listele electorale ale partidelor politice, ceea ce va duce la reprezentarea scăzută a tinerilor și intereselor acestora în Parlamentul Republicii Moldova.

Luând în considerare criza demografică din Republica Moldova, migrația tinerilor în afara țării cât și în interiorul acesteia, către centrele urbane, numărul ridicat al tinerilor care

Acest material/publicație este realizat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

doresc să părăsească temporar sau permanent țara, cât și procentul scăzut al tinerilor care se reîntorc în țară de peste hotare după absolvire sau încadrare în câmpul de muncă.

În cele din urmă, această rezoluție își propune să sprijine integrarea socială a tinerilor, promovarea diversității, consolidarea drepturilor și a vocii lor în societate și în procesele decizionale, crearea unui mediu sigur cu oportunități de promovare și dezvoltare a tinerilor.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova SOLICITĂ partidelor politice, ce urmează să se înscrie în cursa electorală pentru alegerile parlamentare din anul 2019, să includă în programele electorale următoarele priorități ce corespund necesităților tinerilor:

1. 1. Educație

1.1 crearea unui mediu favorabil participării elevilor și studenților în procesul de elaborare, implementare și evaluare a politicilor în domeniul educație, cât și implicarea activă și eficientă a acestora în toate etapele proceselor de luare a deciziilor;

1.2 în vederea eficientizării procesului educațional, bazat pe principiile de învățământ dual, se propune dezvoltarea programelor de stagii profesionale adresate studenților care să corespundă cererii pe piața muncii, cât și reglementarea mai eficientă a stagiilor de practică, inclusiv a stagiilor plătite (retribuirea muncii studenților) și introducerea mecanismelor de protecție a studenților în cadrul unui stagiu profesional;

1.3 asigurarea unui mediu armonios și sigur pentru elevii în incinta instituțiilor de învățământ în vederea prevenirii și combaterii fenomenului de discriminare și hărțuire pe criterii, cum ar fi: dizabilitate (necesitatea unui curriculum adaptat la necesitățile lor, săli și blocuri sanitare accesibile, literatură în format Braille, cadre didactice de sprijin suficiente, TIC accesibile necesităților copiilor cu dizabilități), etnie, religie, limbă, sex, etc.^{1 2};

1.4 asigurarea incluziunii educaționale și profesionale a tinerilor cu dizabilități (prin evaluarea necesităților educaționale și profesionale, elaborarea unui program de instruire a profesorilor precum și a angajatorilor care lucrează cu tinerii cu dizabilități);

1.5 elaborarea unui program/plan eficient pentru combaterea fenomenului de corupție în sistemul de învățământ din Republica Moldova, care ar implica toți actorii cu competențe în domeniu la nivel local, național, precum și responsabilizarea acestora^{3 4};

1.6 includerea educației financiare și antreprenoriale în curricula școlară. Aceasta poate contribui la reducerea ratei tinerilor NEET⁵. Un astfel de program⁶ ar permite elevilor să-și

¹ "Strengthening Social Cohesion and a Common Identity in the Republic of Moldova", Study (January 2018) - elaborated in the framework of the project "Strengthening the national identity of Moldova within the EU Association process (MIDEU)", supported by the German Federal Foreign Office. <http://iep-berlin.de/en/mideu-paper-published/>

² Studiul "Fenomenul discriminării în instituțiile de învățământ din Republica Moldova" <http://nediscriminare.md/ro/publicatii/studiu-fenomenul-discriminarii-in-institutiile-de-invatamant-din-republica-moldova/>

³ Corupția sufocă sistemul educațional. „Învățătorii colectează în continuare forțat și prin șantaj bani de la părinți” <http://diez.md/2016/07/21/atelier-de-lucru-ipre-coruptia-sufoca-sistemul-educational-din-republica-moldova/>

⁴ Studiul "Fenomenul discriminării în instituțiile de învățământ din Republica Moldova" p. 29 și 39.

⁵ Studiu sociologic "Incluziunea Tinerilor aflați în afara sistemului de Educație, Formare și Ocupație profesională (Tinerii NEET)" de M. Crismaru, O. Gagauz și M. Buciuceanu-Vrabie.

Acest material/publicație este realizat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

transforme ideile creative într-un business plan, i-ar încuraja să-și descopere talentele, să-și dezvolte competențele antreprenoriale și i-ar predispune către o cultură de inițiativă și abilitare în mediul de afaceri;

1.7 introducerea în curricula școlară a disciplinei „Educația sexuală și reproductivă”⁷;

1.8 în cadrul disciplinei de istorie să fie prezentate și contribuțiile minorităților etnice și religioase la dezvoltarea țării, să se prezinte o abordare multilaterală în care se ia în considerare multiculturalitatea țării noastre, inclusiv prevenirea discursului de ură și a violenței în bază de apartenență la un grup etnic, lingvistic, religios, etc.;

1.9 implementarea programelor de promovare a sănătății și protecție socială în cadrul instituțiilor de învățământ general, învățământ profesional tehnic și învățământ superior ce abordează subiecte privind activitatea fizică, alimentația sănătoasă, prevenirea consumului de tutun și alcool, prevenirea violenței în familie, egalitatea de gen, etc.

2. 2. Orientare vocațională și angajare în câmpul muncii

2.1 dezvoltarea și implementarea măsurilor active de angajare în câmpul muncii a tinerilor specialiști (programe de orientare vocațională, servicii focusate pe necesitățile tinerilor în cadrul Oficiilor teritoriale de angajare în câmpul muncii, măsuri de stimulare a angajatorilor în recrutarea tinerilor specialiști) și protecția acestora împotriva discriminării la angajare, având ca și scop final angajarea eficientă și de durată a tinerilor pe piața muncii;

2.2 elaborarea și aprobarea unor instrucțiuni-tip pentru angajatori privind măsurile de nediscriminare la locul de muncă a tinerilor, dar și a altor categorii de persoane potențiale victime ale discriminării la locul de muncă;

2.3 asigurarea condițiilor de muncă decentă pentru tineri și eradicarea procesului de ocupare informală a lor;

2.4 dezvoltarea serviciilor de reabilitare profesională pentru tinerii cu dizabilități sau cei care și-au pierdut temporar capacitatea de muncă;

2.5 dezvoltarea programelor de stagii profesionale în afara instituțiilor de învățământ;

2.6 stabilirea parteneriatelor dintre sectorul guvernamental și agenți economici, sau dintre instituțiile de învățământ superior și agenți economici, promovarea stagiilor de practică plătite (internship) și reglementarea acestora.

3. 3. Oportunități economice

3.1 dezvoltarea și promovarea programelor de susținere a inițiativelor de dezvoltare a antreprenoriatului și antreprenoriatului social în rândurilor tinerilor;

3.2 dezvoltarea și reconceptualizarea programului „Prima Casă” cu respectarea prevederilor Legii cu privire la tineret și dezvoltarea unor condiții mai avantajoase pentru tineri în procesul de solicitare a unui credit pentru procurarea unui imobil;

4. 4. Domeniul sănătate și protecție socială

⁶ Educația antreprenorială în școli, Comisia Europeană, 2012

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf

⁷ Tinerii în Republica Moldova în anul 2017, conform datelor BNS întreruperilor de sarcină la fete este înregistrată de la 15 ani și căsătoriile timpurii de la 16 ani pentru ambele genuri.

<http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6086&parent=0>

Acest material/publicație este realizat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

- 4.1 continuarea procesului de dezvoltare și susținere a serviciilor de informare și consiliere a tinerilor prin intermediul Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor precum și Centrelor de Resurse pentru Tineret;
- 4.2 adaptarea infrastructurii sociale (transport public, instituții medicale, instituții culturale, săli și terenuri sportive, etc.) la necesitățile tinerilor cu dizabilități;
- 4.3 susținerea tinerilor cu dizabilități precum și pe cei din familii social-vulnerabile prin crearea de facilități (compensație pentru transportul public nu doar tinerilor cu dizabilități severe și accentuate, dar și altor tineri social-vulnerabili; pentru alimentație; pentru frecventarea cluburilor sportive; pentru întreținerea locuinței (chirie, gazdă) etc.) în vederea facilitării procesului incluziunii lor sociale;
- 4.4 realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare la nivel național prin implicarea tinerilor în activitățile ce țin de promovarea sănătății și protecția socială (teatrul social, expoziții, concursuri, festivaluri, competiții sportive, etc.);
- 4.5 dezvoltarea programelor de instruire și formare în domeniul sănătății și protecției sociale prin implicarea tinerilor cu utilizarea conceptului de „educație de la egal la egal”;
- 4.6 implicarea tinerilor în elaborarea materialelor instructiv-metodologice în domeniul sănătății și protecției sociale utilizate în procesul de instruire din cadrul instituțiilor de învățământ general, învățământ profesional tehnic și învățământ superior (pliante informative, ghiduri, manuale, curriculum, spoturi video, filme educative, lecții audio, etc.);
- 4.7 sporirea gradului de implicare a tinerilor, în domeniile sănătății și protecției sociale prin crearea posibilităților de realizare a stagiului de practică în cadrul Agenției Naționale de Sănătate Publică, Școlilor care promovează sănătatea, Școlilor inimii și a pacientului cu diabet zaharat, Serviciului Social, Centrul informațional pentru persoanele aflate în situații de risc, etc⁸;
- 4.8 asigurarea transportului gratuit pentru elevi și studenți pe parcursul studiilor în transportul public urban.

5. 5. Participare și activism civic

- 5.1 consolidarea unei rețele republicane de Centre de tineret în vederea consolidării capacității tinerilor în domeniile lor de interes;
- 5.2 stimularea și implicarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor care le afectează obiectivele și preferințele de dezvoltare personală și profesională, viața și sănătatea, etc., proces realizat prin dezvoltarea platformelor locale or naționale de consultare și participare în procesele decizionale, precum și monitorizarea acestora;
- 5.3 partidele politice urmează să promoveze tinerii fără discriminare în organele de conducere a acestora, precum și în funcțiile de demnitate publică și cele de conducere în instituțiile de stat care cad sub responsabilitatea partidelor de la guvernare;
- 5.4 consolidarea capacităților funcționale ale Consiliilor elevilor la nivel de unitate de învățământ, raion și la nivel național bazate pe principiul independenței acestora, față de instituțiile de învățământ, precum și față de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în vederea asigurării unui proces eficient de participare a elevilor în proces de administrare și evaluare a instituțiilor de învățământ;

⁸ În conformitate cu Legea Voluntariatului nr.121 din 18.06.2010 (MO nr.179-181, art.nr.: 608).

5.5 dezvoltarea și consolidarea rețelei naționale și raionale a consiliilor locale de tineret;
5.6 dezvoltarea și consolidarea capacităților instituționale ale centrelor de tineret pe întreg teritoriul RM;

5.7 fortificarea instituțională a organelor de autogovernare studențească la nivel de universitate, cât și la nivel național (Alianța Studenților). Totodată, garantarea autonomiei organelor de autogovernare a studenților, în raport cu conducerea universităților și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

5.8 Articolul 73 din Constituția RM *Inițiativa legislativă: Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia* de completat cu sintagma *și a unui grup de inițiativă, cu un număr de 15 mii de semnături de susținere*. O asemenea schimbare ar favoriza implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional în RM pe subiecte ce țin de interesele lor. Practica internațională cunoaște bune exemple pe marginea acestei forme de participare, inclusiv experiența Uniunii Europene în materie ar servi un bun model de preluat. Totodată, de menționat că procedura referendumului republicat pe marginea unei inițiative legislative ar constitui un efort disproportionat în raport cu eforturile, dar și efectele scontate în caz de neadoptarea acestei inițiative de către Parlament.

Acest material/publicație este realizat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.